

kondíciójára nézve. — *Czomb-lövéseknél* ha a golyó csontot ért (azaz csonttörés történt), a vad nem bír menekülni, hanem — mint már említettem volt — a megöltöt czombot lógatva, lassan, sántikálva vonul odább; — ellenben ha csonttörés nem történt, a vad igen fürgén elrohan s nem igen kerül meg. — *A far-lövés* (amit egyébiránt vérbeli Nimród produkálni sohasem szokott) csak akkor halálos, ha a golyó a medenczén át behatolva, a vad *egész testét átvágja*. — *Lábszár-lövésnél*, vagyis midőn az egyik első láb lövetik el, a vad nagyon is menekülés-képes s habár kezdetben ugyan bukdácsol is egy kissé, de azután csakhamar megtanul három lábon járni s mihamarább oly gyors iramodásban szökik tova, mintha semmi baja se történt volna neki. *Hátsó láb-lövésnél* azonban erősen megbénul a vad s betegebb, tehetetlenebb is és csakis (kivált ha kissé magasán találta a golyó) lassú, néha majdnem vontatott menekülésre képes s mihamarább elfekszik. — *A lábszár-lövés* igen sok esetben begyógyulnak, de a megnyomrodott, legtöbbször görbére maradt lábát nem használja a vad, hanem három lábon halad; mindamellett azért gyorsan és biztosan jár. Ha az alsó lábszár lövetik el, az esetben a széttűzött alsó rész a legtöbbször lerohad, — de a csonkán maradt tagrész beheged, legfeljebb egy kemény bunkó képződik a forradás körül. Természetesen ugyanezt a lábát járásra nem használhatja a vad, miért is — de általában is — megnyomrodott lábánál rendszeren csak három nyomot találunk a csapatban. — *A szügy-lövésnél* megjegyzendő, hogyha ugyanis jobboldalon hatol be a golyó, akkor a tüdőt, — ellenben ha baloldalon vág be, a szívet találja. — *Bél-lövés* esetében, midőn t. i. a golyó a vastag vagy vékony belek közt hatol be annélkül, hogy a zsigert megsértené, a vad hamar elhever s gyorsan s erősen megbetegszik, kivált ha a vékonybél lövett szét. Ily lövési eseteknél a sebek súlyossága és a vad testi erejéhez képest a sebzett állat viselkedése is különböző. A már ismert jelzéseken kívül jelez azzal is, hogy például a farkas-vad rögtön kivált a csapatból s más irányba vonul, vagy pedig éppen nem menekül, hanem derekát erősen összerántva s farkát kinyújtva, lassú lépkedéssel tart egy bizonyos irányba, időközönként meg-megállva s a sebhelyt rész felé tekintve, miközben fejét, nyakát hosszúra kinyújtja. Ha víz van a közelben, okvetlen felkeresi azt. — *A bél-lövést* kapott vad — kivált ha a lépet is megsértette a golyó — leheveredése után csakhamar seblázt kap s ha idő engedtetik teljes elbetegedéséhez, betegágját többé nem hagyja el. Kétes eseteknél, vagy nyomkövetés közben útbaigazítóul szolgálhat a vadásznak az a téveszthetetlen jel is, hogy a bél-lövést kapott vad nem képes hátsó lábaival az első nyomába lépni.

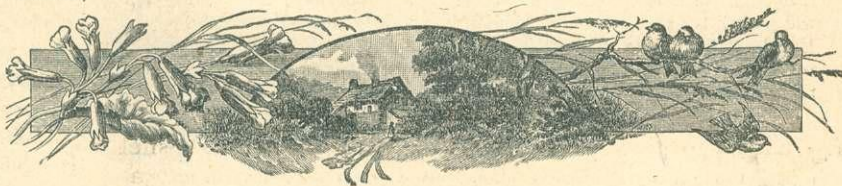
Nem ritkán fordulnak elő olyan esetek, midőn a lövés pillanatában a vad sebjelzését kellőképen meg nem állapíthatjuk; pl. ha a vad magas növényzetben állt, általában ha nagyon fedve volt, vagy pedig szeles időben a szem elé tóduló lőporfüst miatt, mi a kellő kitekintést oly gyakran korlátozza stb. Ily eseteknél sokszor igen jó útbaigazítóul szolgálhat a vadat ért golyó *felütésének*, illetőleg *vágásának*, mint *jelnek*, azon különbözőképen hangzó csattanása is, melyet a lövést követőleg a talált testrész szerint minden esetben hallani. Így például jó vállal-lövésnél a golyó vágása igen éles és

tisztán hallható; de czomb-lövésnél is ilyen a golyó vágása, bordatörés esetében azonban tompa s emellett erős ütést hallani.

Lábszár-, általában csontot ért lövésnél a golyóvágás éles és tisztán hallható; ellenben bél-lövésnél tompa ütésként hangzik.

Lakatos Károly.

(Vége következik.)

A róka kérdéshez.

T. Szerkesztőség! *Gróf Széchenyi Béla* nagy-czeni birtokán, a röjtöki fázánosban észlelte az erdész, hogy egy róka-család tanyát ütött. Márczius 29-én a kiválóan lelkiismeretes és praktikus főerdész, *Rusz Kálmán*, korrekt vadásznak nevelt fiai közül Imre este lesbe állt a rókalyuknál és az első este sikerült a nőstény rókát el-lőnie. A lövésre megjelent erdészszel a rókalyuk mindkét bejáratát ellátták vassal. Csütörtökön reggel és este hiába volt a les. Pénteken reggel a hím rókát kimúlva találta a vasban és a rókalyuk nyílásánál s a nyílás előtt

6 darab fiatal stüldőt, 2 ten-geri nyulat és egy kotlós fázányúkot talált egészen friss állapotban. E kedvező eredmény után a rókalyukat felásatta és 7 darab fiatal szopós rókakölyket talált kimúlva abban. Azt hiszem, ez az eset is, melynek megbízhatóságához szó nem fér, teljesen igazolja, hogy a kan róka gondos családapa. — Sopron, 1901. május 26. — Vadászúdvvel **Szilágyi Imre**, megyei árvsz. ülnök.

Feleletek szerkesztőségünkhez intézett szak-kérdésekre.

Grf. T. Füstetlen (nitro) lőporral nem szokás fegyvert *belőni*, csak *kipróbálni* a fegyverművesnek a végből, nem megye széjjel. Akármilyen szabályos, összetartó (szoros) löképet ad is egy fegyver fekete (rendes)puskapor használata mellett, füstetlen lőpornál ennek nyomát se találjuk, amennyiben csakis hihetetlenül szétszórt, igen nagy terítésű löképet kapunk eredményül, ami nem csak a lőanyag robbanásszerű működését tanúsítja, hanem arról is bizonyosságot nyújt, hogy a lőporadaghoz mérten a sörét-töltés aránya koránt sincs helyesen megállapítva. Mindenesetre több, sőt nyilván *sokkal több* sörétet kellene venni, hogy szabályos löképet adjon a füstetlen lőpor; kérdés azonban, nem származ-

nék-e abból veszedelem, ha a löportöltés igazán arányosan (feszítő erejéhez mérten) megterhelhetnék? Valószínűleg, mert különben az adagolást ily arányokban alapították volna meg a löporgyártók.

Özv. P. D.-né úrnőnek. Az átküldött üvegben és dobozban csak három darab »gizgaz-lakó«-nak a lárvá-tokját találtuk. Különböztetve ezokról az állatokról részletesen írtunk »A Természet« II. évfolyamának XXII. számában »Sajátságos építők« cím alatt; ugyanott erre vonatkozólag néhány rajtot is közlünk. Tessék talán elolvasni a hivatkozott cikket s a rajzokat megtekinteni. Az említetten kívül más rovat az iszapos, nagyon megromlott vízben nem találtunk, valószínűleg szétmállottak. Esetleg jövőre az ilyenmű küldeményeket alkoholban kérjük, mely szerben az állatok éveikig épek s a meghatározásra alkalmasak maradnak.

T. J. Kolozsvár. Tényleg elkerülhetlen a kakasnéküli fegyvereknél, hogy szerszámfűlkéjükbe (lakatokba) a löpor-gázok be ne hatoljanak s hosszabb használat mellett a szerszámrészeket össze ne füstöljék — és kivált az Anson & Deeley-féle törzsök-rendszer s az ehhez hasonló rendszerek vannak ennek a kalamitásnak kitéve, minek következtében ha lehető gyakran szét nem szedtetnek s alapos tisztogatás alá nem vétetnek, teljesen elrozsdásodnak s hasznavehetetlenekké válnak. Csak hogy a törzsök-rendszerű lakatok szétszedése és összerakása olyan vállalat, a mely felér a legkomplicáltabb óraművekkel való elbánással, miért is csak szakértő puskműves kezébe adhatók tisztítás, illetve szétszedés végett, ami a mellett, hogy meglehetősen unalmas és bosszantó dolog, még felette költséges is. Ez az oka annak, hogy a törzsök-rendszerű Hammerless-fegyverek az angoloknál már kimentek a divatból, készítésükkel felhagytak s a még raktáron levőket az eredeti angol árakhoz képest aránylag potom áron vesztegetik. Oldalszerszám a jelszó most már a Hammerlesseknél — nemcsak a szigetországban, hanem a kontinensen is, úgy hogy a kissé tájékozottabb gavallér amáz ócskaságokat legfeljebb csak vadász-tábla dísznek aplikálja, de nem igen vadászik már vele, — és hogy a puskaboltokban mégis ilyeneket ajánlgat a boltos a gyengébbeknek — agyon dicsérve a híres Anson & Deeley előnyeit (!), — az csak a megmaradt fölös számú készletnek a jele. — Igaz ugyan, hogy az oldalszerszámú Hammerlesseknél se lehet teljesen elkerülni a löpor-gáz behatolását, de mivel az ily fegyverek szerszámai minden nehézség nélkül, könnyedén kiemelhetők, ehhez képest tisztításuk is csak játék s nem valami nagy és sűrű gondozást és utánané-zést igényelnek; némi óvrendszabály betartása mellett pedig az összerozsdásodások még hosszabb elhanyagolás mellett is tökéletesen elkerülhetők és ez az óvrendszabály a következő: A lakatszerkezet összes részei sóltan (nem avas) disznószírral bevonandók, azután pedig ecset segítségével gazdagon bekenjük az összes részeket Curol fegyverolajjal. Ez az eljárás a berozsdásodást tökéletesen megakadályozza s tisztításkor a befűstölt részeket egy tiszta, puha vászonrongygyal könnyedén le lehet törölni; csak nem szabad sajnálni a Curol-t!

B. M. Budapest. A Teschner-féle és a francia »Ideál« puskát kivéve, minden rendszerű Hammerless-fegyver felhúzott lakatszerkezetét le lehet eresztetni és ez a következőképen történik: A csövet lehajjtuk, majd a hüvelykujjal az automatikus tolokkát előre tolva és szorosan tartva — mi alatt a ravaszokat is két ujjunk segítségével nyomva tartjuk — a csövet a balkézszel lassan felhajjtuk, a midőn is a lakatok lassan lezárulnak.

J. K. Pécs. Angliában csak néhány damasztcső-gyár van és pedig Birminghamban és Londonban. Az angoloknak külön fajta damasztjuk van, a minőt máshol nem készítenek; ezt a fajtát használják a prima fegyvereknél általában, — de gyártanak más damasztfajtákat is, a melyek azonban szépségre a finom belga és francia csöveket meg sem közelítik, többnyire homályos rajzúak s azért igen finom fegyverekhez nem igen használhatók fel. Ellenben nagy keletjük van az angol fegyver-

gyárakban a belgiai finom crollé, patkószeg és oxford damaszt csöveknek, miket a belga gyárakból prima minőségben, államhatóságilag lebélyegezve kapnak; a csöveket azonban izlésükhöz képest repaszálják s ők maguk lövik be.

R. K. Jászkesér. Az u. n. svábbogarakat tökéletesen ki lehet irtani a következő eljárás szerint: Fél liter édes kukoricazisztet édes tejben és 3–4 csomag beáztatott közönséges villós (»kénes«) gyufa oldatában beáztatunk s a félkeménynél jóval puhább gyurmát készítünk belőle. Ezzel kész az étető. Felhasználáskor cukorpapiros-darabkákon kis pogácsányi-adagokat rakunk szét éjszakára a bogaras helyeken s azokat jól megcukrozzuk. Ezt az eljárást mindaddig folytatjuk, míg az utolsó sváb is el nem kirvájozik a túlvilág entomológiai téereire.

B. L. úrnak. Abban igaza van, hogy a madarak kítőmése általában nem oly nehéz feladat, mint az emlősöké, különösen a nagyobb emlősök kítőmése, mert ez tulajdonképen szobrászmunka. Nem a kítőmés technikai részében rejlik a művészet, hanem az alakításban és abban, hogy a preparátor azt juttatja érvényre, amit ki akar fejezni állatjával. Tessék összehasonlítani ezt a három fotografiai képet, amit e füzetben bemutatunk: bizonyára észreveszi, kiérzi és meg is érti ezekből azt, amit különben csak hosszú magyarázatokban tudnánk kifejtetni. Mind-egyik állatnak más a kifejezése, más a cselekvése s ezért más a formája is. Nemcsak egészében, de a munka minden részle-tében kell egy és ugyanazt a gondolatot érvényre juttatni. Főképen a fej, az arcz és első sorban a szem adja meg a kifejezést, a karaktert. Erre nagy gondot kell fordítani. Ez az alakításban a legnehezebb feladat és ebben különbözik legészre-vehetőbben a művészi alkotás a kontár munkájától. Az itt bemutatott muflon-fej arca és szeme tekintete nyugodtan megfigyelő; ez illik egy a falon függő fejhez. A bögő szarvas szeme majd kidüled az erőlködéstől. A hiuz tekintete pedig elárulja a véreng-zőt és épen a levágott őzbak torkára irányul. Ha a muflon-fej szeme olyan vad volna, mint a hiuzé és viszont a hiuz tekintete olyan szelíd, mint a mufloné: ugyebár hatástalan, kifejezéstelen vagy talán inkább neveltséges volna az eredmény. Ennek a kikerülése és a megfelelő hatásnak az elérése az, amiben a művészet titka rejlik. Ehhez — egyebektől eltekintve — nemcsak kézi ügyesség, tárgy-ismeret, de egy kis tehetség is kell. Hogy önben meg-vannak-e ezek a kellékek, azt nem tudjuk, de az eddigi munkái után ítélve azt hisz-szük, hogy ön ezek híján van.

i z s l á s z a f.
A Szent-Pölten melletti Mitterauban közelébb lefolyt nagy vizsla-versenyek alkalmával — mint a német vadász-lapokban olvassuk, — magyar ebek érték el a legfényesebb siker netovább-ját. Egész csodákat regélnek Sétaffy Gyula burszentgyörgyi vizsla-idomító ebeiről, melyek a mérkő-zésben messze túlhaladták a külföld legtehetségesebb, legmes-teribben képezett versenybeite is. Nagyszerű orr, rendkívüli fegyelmzetttség, appell és idomítási bravour jellemzi — mint írják — minden egyes ebét, annélkül, hogy ez a fajt jellemző külső modor hátrányára válne s munkájokra lehangolólag, vagy feszélyezőleg hatna. El is hozta Sétaffy ebeivel majdnem az összes előkelő díjakat és sok tiszteletdíjban is részesül, de